

УВОДНА БЕЛЕШКА: НИШКА РОМОЛОШКА ШКОЛА О РОМИМА СРБИЈЕ*

Часопис *Теме*, барем од 2000. године, с времена на време нешведимице одваја простор за текстове из *ромологије*, дисциплине која се тек устоличује на академском нивоу. Такво часолично поступање оправдавамо неколиким разлозима.

Први, и главни, произилази из податка који сведочи о томе да је у Нишу, тј. на његовом Универзитету, израсла посебна институција усмерена на истраживање "гаравих момака", у домаћим и иностраним научним круговима већ позната под именом *Нишка ромолошка школа*.¹ Процес њене институционализације није завршен, односно биће приведен крају када се на једном од Факултета Универзитета, понајбоље на њему самом, заснују све разине високошколског ромолошког образовања: основне, дипломске и докторске студије.² Пре ће бити да ће се почети од крова и да ће никнути докторски ромолошки студиј. Јер, на Универзитету у Нишу и у Нишкој ромолошкој школи највећа је концентрација висококвалитетних кадрова који би могли покрити овакав студиј, а да он буде привлачан будућим докторандима и уважен од стручњака у Србији и иним балканским државама. (То није случај, примера ради, с додипломским студијама које би већма биле усмерене на изучавање ромског језика и књижевности и, према томе, којима је место на филолошким факултетима.)

Други разлог – и по важности, а не једино редоследу – лежи у неумољивој чињеници по којој испада да су делатници Нишке ромолошке школе веома вредни, да непрестано истражују и отуда њихова

---

brkab@bankerinter.net

* Уводни текст и темат приређени су у оквиру пројекта *Култура мира, идентитети и међуетнички односи у Србији и на Балкану у процесу евроинтеграције* (149014Д), који се изводи на Филозофском факултету у Нишу, а финансира га Министарство науке РС.

¹ Ђорђевић, Д. Б. 2006. Нишка ромолошка школа: замисао – приноси – перспектива. У *Нишка ромолошка школа: Библиографија 1996-2005*, приредио Д. Тодоровић, стр. 105–126. Ниш: Универзитетска библиотека "Никола Тесла".

² Ђорђевић, Д. Б. 2005. О специјалистичким и магистарским ромолошким студијама, *Теме*, Ниш, 4, 461-478.

богата продукција монографија, студија, чланака и извештаја. Тешко да се икоја ромолошка група у непосредном окружењу и шире може похвалити таквим обимом производње резултата.³

Трећи подстрек налазим у прихватљивој намери научних часописа да гаје *специфичне области* сазнања и знања и, тиме, буду препознатљиви у "мору" других гласила. Наш се журнал, редакција се нада – осим отворености за све друштвене науке, лексикографску књижевност, полемику и дијалог – издваја и по фаворизовању религиолошких, еколошких и ромолошких тема.

Четврти и последњи утицај *субјективног* је порекла: главни уредник и секретар редакције, уз остало, јесу и ромолози – најактивнији у спомињаној Школи. Они моле читаоце и сараднике *Тема* да правилно тумаче то што се каткад и претерало са објављивањем написа о Ромима, све у циљу да се помогне академско конституисање ромологије – те дивне синтетизујуће и интердисциплинарне науке у изградњи.⁴

* * *

Било која да је будућност ромологије,⁵ настављамо праксу публикавања ромолошких темата у *Темама*. За ову прилику, на моју идеју и наговор, представници Нишке ромолошке школе спремно су обратили пажњу на прошлост, културу и суморну свакодневицу Рома Србије и то, пре свега, оних из њеног југоисточног краја; ту и тамо се неко од писаца дотиче Рома целог Балкана (М. Ђорђевић, *Положај Цигана у Османском царству /1451-1807/*), Македоније (Л. Прошић, *Роми: игра и време*) или Бугарске (Округли сто, *Отворена питања положаја Рома у Србији и Бугарској*). И утемељивачи и ромолошки почетници, што је за сваку хвалу, а што и јесте знана одлика Нишке ромолошке школе, заснивају текстове на *искусственом проучавању*: њихови погледи и осврти, анализе и уопштавања, критике и предлози не долазе из кабинета, него навиру из емпирије прикупљене на терену и сабране разноврсним методама и техничким поступцима. Тако Д. Б. Ђорђевић и Д. Тодоровић (*Роми за углед II; Роми за углед III*) – манипулишући полуструктурисаним интервјуом,

³ Тодоровић, Д. (прир.) 2006. *Нишка ромолошка школа: Библиографија 1996-2005*, Ниш: Универзитетска библиотека "Никола Тесла". Такође видети Тодоровићев наставак библиографије (2006-2007) у овом броју часописа.

⁴ Ђорђевић, Д. В. 2005. Uvod: Metodološke nedoumice proučavanja romske kulture. U *Rromanipe(n) – o kulturnom identitetu Roma*, uredila B. Dejvis, стр. 13-18. Beograd: CARE.

⁵ Видети моју одредницу о ромологији у: Mimica, A. i M. Bogdanović (прир.) 2007. *Sociološki rečnik*. Beograd: Zavod za udžbenike, стр. 500-502.

аудио, видео и фото снимком – представљају десет талентованих Рома југоисточне Србије све у нади да докажу како је *интеркултуралност*, уједно теоријска позадина Нишке ромолошке школе, "најзад пронађена мудрост", тј. кључни топос ромологије. И Л. Прошића и Н. Богдановића (*Трагови Рома у топонимији*) чланци јесу резултат софистицираног личног увида и изучавања, поготову извештај О. Баљића – *Индивидуални сакупљачи секундарних сировина као модел и шанса Рома и Србије у економском развоју* – сав произашао из конкретног пројектног задатка, стручни рад И. Османија (*Путеви изласка из таме: не/могућност школовања ромске деце*) и самосвојни прилози В. Цветковића (*Социјални контекст и живавост ромске културе*) и Ј. Живковића (*Ставови Рома југоисточне Србије о регионализму и културној аутономији*). Голем је добитак за Нишку ромолошку школу објављивање текста М. Антовића (*Изградња музичких појмова код српске и ромске деце /Да ли разлике указују на дубинске сличности?/*), насталог из скоро одбрањене дисертације, за коју очекујем да ће одјекнути у домаћој и странској академској јавности.

Уз истицање приказа Т. Вукановићевих истраживања јужносрбијанских Рома (Д. Здравковић, *Татомир Вукановић о Ромима у Југославији*), вероватно у свету, поред Т. Ђорђевића, нашег најцитиранијег "циганолога" – почетком XX века тако су се звали ромолози – и неколико критичких осврта на новије ромолошке публикације, обелодањујем приређивачки утисак о томе да су се аутори Нишке ромолошке школе показали у добром светлу и да не треба бринути за њену будућност. То осећање желим да поделим с верним читаоцима *Тема*.

Драгољуб Б. Ђорђевић